

Seminář Biblioterapie v pedagogické praxi

poznámky z diskuse (1. 12. 2016)

1) krátké medailony tří středoškolských pedagogů

p. prof. Zajíček

- proč šel studovat: čeština a latina vzdáleny od marxismu
- ovlivnil ho román *Stanice Bouřná: Den delší než století*
- přemýšlí nad tím, proč zrovna tento autor má výsadu, že se o něm mluví, a jiný ne?
- výsada literatury: příběhy říkají, kým vy jste, kým je societa, v níž žijete, jaká jsou pravidla, jimiž se tato societa řídí
- desatero má sice málo slov, ale my máme (a potřebujeme) spoustu kontextů a dalších příběhů, které nám pomáhají všechno pochopit
- etický rozměr výuky literatury, chápání příběhů
- metodologický rozměr výuky literatury (zjednodušený popis vědecké práce, učí nás modelovým přístupům, jak o neuchopitelných věcech mluvit odborně, uchopitelně)
- esteticko-emoční rozměr výuky literatury, s emocemi lze pracovat skrze literaturu, ocitání se v emočních polích (biblioterapie)
- pochybnost: literatura se ocitá v poli, v němž bývala klasická řečtina, latina, my jsme svědky tohoto přelomu, kdy literatura přestává být něčím, co je podstatné pro naši kulturu (analogie k „mrtvým“ jazykům)

p. prof. Měšťánek

- vše by mělo být harmonizováno, uspořádáno, jen to je dobré, chaos je špatný
- lze léčit výukou literatury morální nepořádek, léčba může být i preventivní (předcházet něčemu)
- etika: společenství musí dělat všechno pro to, aby neonemocnělo, když na něj něco „leze“, zavčas začít léčit

- potencialita k dobrému a špatnému morálnímu jednání je ve všem, i v každém člověku, v souladu se ctnostmi a nectnostmi (sráží se krev – je to dobře i špatně)
- Platónovy čtyři ctnosti: moudrost, statečnost, uměřenost, spravedlnost
- „Rozhodně pan Pažout! Je skromný,..., je levný, nezůstane po něm nepořádek...“ (pozor, ale je to nájemný vrah!) problém: v každém je Eichmann i Schindler (viz *Eichmann v Jeruzalémě*)
- vykazuje jednání ctnosti? Eichmann? Pažout?
- co je spravedlivost: neohlížet se na nic a všem stejně (je to dobře?), prvotní a druhotné ctnosti
- lze naučit druhotným ctnostem? dochvilnosti, pracovitosti? ano (odměna a trest)
- lze se naučit ctnostem prvotním („dobrý člověk“)? Sokr. a Pl. říkají, že ano
- cesta ke ctnosti je poznávání dobra, řádu, harmonie, jsou naučitelné, ale nelze akceptovat sokr. automatismus (když se dozvím, jak je to dobře, tak to automaticky dělám), ale Řekové to tak měli, nechtěli dělat něco, co je v rozporu s harmonií
- podruhé nechci zažít výčitky svědomí,
- morální poselství výuky literatury: ctnosti si osvojujeme svým jednáním a jednáním lidí z příběhů!
- lze si představit postavu, která by byla charakterizována pouze druhotnými ctnostmi?

p. prof. Plášek

- a) nutnost vypořádání se s tím, co člověka v učitelské profesi formovalo (vlastní zkušenosti ze SŠ a VŠ)
- tendence hrnout informace, důležité však není co, ale spíše jakým způsobem
- člověk hledá vlastní cestu, jak učit (čtení, tvůrčí psaní, divadlo atd.)
- když něco fungovalo dřív, už to nemusí fungovat teď
- pocity, které zprostředkovává např. poezie, už dnešní studenti mohou nalézat jinde (sitcom)

- pro některé studenty je práce s textem příliš soustředěná (vliv rychlých médií)
- sám je zatím na straně literatury
- b) životní etapa, v níž se pedagog nachází
- na začátku bývá hodně času, volnočasové aktivity
- poté už chybí čas i nadšení
- c) institucionální záležitosti
- dříve nebyl mail, dnes pravidelná mailová korespondence, třídnická dokumentace, formuláře atd. atd.
- státní maturity – jak učit? studenti se utilitárně ptají, proč se nepřipravuje jenom na maturitu

2) otevřená polytematická diskuze

- důležitost zpětné vazby od kolegů
- dát si „skvělý“ nápad na 14 dní do šuplíku, poté odstup od nadšení, pak to teprve sám zhodnotit a posléze realizovat (*p. Měšťánek*)
- jak vtáhnout studenty do aktivit?
- dát jim to jako povinnost, „v atmosféře strachu se nejlépe vládne“
- vědět, proč to s nimi děláte
- hmatatelná věc na konci: uděláte něco, co na konci předvedeme celé škole, musí to stát za to, aby to stálo za to před všemi, nejen před studenty (*p. Zajíček*)
- často brblají, ale po několika letech to třeba docení (*p. Křeček*)
- syndrom vyhoření ne, ale „týden blbec“ žáci to ani nepoznají, čas se vleče, nenapadají vás odbočky: výhoda – hodně proberete, žáci nic nepoznají, vy jste znechucení, protože jste dobrou věc udělali neutrálním způsobem
- nevzdávat to, to se nahodí časem samo (*p. Měšťánek*)

- prevence syndromu vyhoření: nemít přílišné očekávání od začátku, nemít přílišné nároky na sebe
- to, že je aktivita jiná, neznamená, že je špatná (*sl. Kunčarová*)
- svět, v němž žijí žáci?
- napište mi tezaurus základních příběhů a pohádek, které znáte, podle toho lze modelovat postavy
- děcka neznají cimrmany! učitel nezná žáky – jak vypadá láska sedmnáctiletého?
- na něčem bychom se měli sjednotit – ale ani učitelé někdy neznají cimrmany!
- existují archetypy? lze převyprávět? lze či nelze substituovat stylem „já znám Rychlé šípy, vy Minecraft atd...“ ??? (*p. Zajíček, sl. Kunčarová*)
- situační podmíněnost v dětských seriálech, není tam příběh, seriál nemá tvar (*p. Plášek*)
- žijeme v postfaktické době, věci jako pravda a lež ztratily svůj základ atd.
- faktum – čin neexistuje, doba „fiktická“
- diskuse o seriálech – lze vyjít vstříc a bavit se s dětmi o seriálech?
- kvalitní příběhy či pohádky ani nejsou potřeba k převyprávění (*p. Měšťánek*)
- je potřeba si odpovědět na otázku proč? proč učit literaturu? vyhoření přijde ve chvíli, kdy si na tuto otázku nedokážu odpovědět (*p. Zajíček*)
- zanikne literatura? nebude předmět jako „kulturní kódování“?
- tradice!!! p. Zajíček nevidí nic, co by kvalitou nahradilo to, co je zvané tradicí (nelze poskládat z počítačových her), tradice tkví ve vertikálách a horizontálách, nikoliv „koule“ prožitku (tady a teď)

- vyšší nárok na učitele – je třeba vytvořit nový základ, který tu před několika lety nebyl (*p. Křeček*)
- výrazná hrana, více teď než v předchozích generacích, tato generace je výjimečná, pokrok v technologiích a nových médiích, mileniálové (*p. Mokrý*)
- informace v této době nemají věcný obsah, nejsou verifikovatelné (*p. Měšťánek*)
- výchova a vzdělání má vést k tomu, že se z nás nestane Eichmann, model v Evropě máme vytvořen příběhy a ten model se vytrácí (*p. Zajíček*)
- diskuse, zda má mít učitel účet na FB? informační kanál? mít dva FB?
- učitel je v roli vždy v roli vzoru, ideálu